

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Margaret Mitchell
GONE WITH THE WIND

Ovaj roman deo je svetskog javnog književnog dobra.
Copyright © 2020 za ovo izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03389-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

PROHÚJALO § VIHOROM

Margaret
Mičel

Preveo Mihailo Đorđević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

Prvi deo

I

Skarlet O'Hara nije bila lepa, ali to ljudi nisu ni primećivali kad bi ih zanele njene draži, kao što je to sada slučaj sa blizancima Tarlton. Na njenom licu su se suviše jasno sudarale nežne crte njene majke, primorske aristokratkinje francuskog porekla, i oštre crte njenog oca, Irca, rumena i punokrvna lica. Ali je njeno lice i pored toga bilo privlačno, sa šiljatom bradom i snažnom donjom vilicom. Oči su joj bile bledozelene, bez i najmanjeg traga smeđe boje, oivičene crnim i dugim trepavicama, pri kraju lako povijenim uvis. Iznad njih guste crne obrve dizale su se ukoso naviše i čudno ocrtavale kosu prugu na njenoj koži, beloju kao cvet magnolije, koju žene na Jugu tako visoko cene i šeširima, velovima i dugim rukavicama tako brižljivo čuvaju od vatrenog sunca Džordžije.

Dok je tog sunčanog aprilskog popodneva 1861. sedela sa Stjuartom i Brentom Tarltonom u svežoj hladovini na tremu Tare, očeve plantaže, pružala je čarobnu sliku. Njena nova haljina od zelenog muslina sa cvetićima širila je svojih jedanaest metara tkanine preko obruča krinolina i savršeno odgovarala sandalama od zelenog marokena sa niskom petom, koje joj je otac nedavno doneo iz Atlante. Haljina je divno ocrtavala taj najtanji stas u sva tri susedna okruga, tesno priprijeti struk je isticao prsa, lepo razvijena za devojkicu od šesnaest godina. Ali i pored sve čednosti njenih raširenih sukanja, skromnosti njene glatke kose uvijene u punđu, i pored nepomičnosti njenih ručica koje je držala sklopljene na krilu, njena prava priroda nije se mogla prikriti. Njene zelene oči, i pored brižljivo podešene blagosti lica, bile su nemirne, samovoljne, pune života, i jako su odudarale od krutog držanja. To ponašanje bilo joj je nametnuto blagim opomenama njene dobre majke i strožom disciplinom njene Mami^{*}, ali oči su bile čisto i samo njene.

I s jedne i s druge strane pored nje sedeli su blizanci nemarno prekrštenih, snažno razvijenih nogu u čizmama do kolena, i uz smeh i razgovor, udobno zavaljeni u naslonjače, posmatrali sunce kroz čaše pune likera od nane. Ti mladići

^{*} Ovaj se naziv na jugu Sjedinjenih Država daje dečjim dadiljama crnačkog porekla. On se uopšte daje crnkinjama koje su jako odane porodicama svojih gospodara. (Prim prev.)

od devetnaest godina, visoki šest stopa i dva palca, dugih kostiju i snažnih mišića, preplanula lica i kose boje tamnog ćilibara, vesela i drska pogleda, odeveni u istovetne plave kapute i jahaće čakšire boje slačice, ličili su jedan na drugog kako samo dva klubeta pamuka mogu biti slična.

Napolju je kasno popodnevno sunce bacalo svoje kose zrake na dvorište i raskošno obasjavalo drenove načičkane cvetovima, koji su, kao čvrste bele mase, odudarali od pozadine mladog zelenila. Konji dvaju blizanaca bili su privezani u aleji; behu to krupne i snažne životinje, riđe kao i kosa njihovih gospodara, a oko njihovih nogu igrali su se mršavi i žilavi hrtovi koji su Stjuarta i Brenta pratili kud god su išli. Nešto po strani, kao što i dolikuje aristokrati, ležala je velika doga išarana crnim pegama, sa njuškom na šapama, i strpljivo čekala da mladići pođu kući na večeru.

Između pasa, konja i blizanaca postojala je izvesna sličnost, dublja nego što je ona koja dolazi od stalnog drugovanja. Svi su bili zdrave, bezbrižne mlade životinje, pune ljupkosti i vatrenosti. Mladići su bili isto tako živi i osetljivi kao i konji koje su jahali, osetljivi i opasni, ali ujedno i blagi i poslušni prema onima koji umeju da postupaju s njima.

Iako je sve troje mladih na tremu bilo još od detinjstva naviklo na udoban život na plantaži, iako su ih još od ranog detinjstva služili robovi koji su pred njima klečali, ništa na njihovim licima nije odavalo ni tromost ni mekušstvo. Imali su snagu i hitrinu ljudi sa sela koji čitav život provode na svežem vazduhu i vrlo malo lupaju glavu oko dosadnih stvari iz knjiga. Život u severnodžordžijskom okrugu Klejton bio je još nov i, prema merilima koja su važila u Ogasti, Savani i u Čarlstonu, još sirov. Staloženiji i sporiji delovi Juga gledali su sa izvesne visine i s podsmehom na stanovnike gornjih krajeva Džordžije, ali tu, u severnoj Džordžiji, nije bilo ničega zazornog ako se nisu poznavale prefinjenosti klasične kulture, samo ako je čovek dovoljno spretan u stvarima koje nešto znače. A za stvari koje nešto znače smatralo se: gajiti dobar pamuk, jahati dobro, biti dobar strelac, igrati lepo, umeti zabavljati dame i moći podnositi piće kao pravi džentlmen.

Blizanci su u svim tim stvarima bili odlični, a bili su isto tako izvanredni i u svojoj nesposobnosti da nauče bilo šta što se nalazi između korica knjiga. Njihova je porodica imala više novca, više konja i više robova nego ijedna druga u tome kraju, ali su mladići bili slabiji u gramatici nego mnogi njihovi siromašni susedi seljaci.

To je i bio razlog što su Stjuart i Brent tog aprilskog popodneva besposličili na tremu Tare. Bili su nedavno isterani sa Džordžijskog univerziteta, četvrtog univerziteta koji ih je izbacio u toku dve godine. Njihova starija braća, Tom i Bojd, vratili su se kući zajedno s njima, jer nisu hteli da i dalje ostanu u jednom zavodu gde za blizance nema mesta. Stjuart i Brent su svoje najnovije isterivanje smatrali za izvrsnu šalu, a Skarlet, koja nije od svoje volje otvorila nijednu knjigu

otkako je prošle godine izašla sa Fejetvilske ženske akademije, mislila je, kao i oni, da je stvar vesela.

– Ja znam da ni vi, a ni Tom, ne marite mnogo što ste isterani – reče ona. – Ali, kako stoji stvar sa Bojdom? On izgleda kao da voli da uči, a vi ste ga odvuikli sa Univerziteta u Virdžiniji, u Alabami, u Južnoj Karolini, pa sad i sa Džordžijskog univerziteta. On na taj način neće nikad moći da završi.

– Oh, pa on može da uči pravo i u kancelariji sudije Parmalija u Fejetvilu – odgovori Brent nemarno. – A osim toga, i nije baš velika šteta. Mi bismo svakako morali doći kući i pre isteka semestra.

– A zašto?

– Pa zbog rata, ćurkice. Rat može da plane svakog dana, a ti valjda ne misliš da bismo mi ostali na koledžu i kad je rat, zar ne?

– Vi dobro znate da neće biti nikakvog rata – reče Skarlet sa izrazom dosade. – To su samo prazni razgovori. Ešli Vilks i njegov otac rekli su mome tati još prošle nedelje da će naši izaslanici u Vašingtonu doći do... ovaj... nekog prijateljskog sporazuma o Konfederaciji sa gospodinom Linkolnom. A osim toga, Jenkiji se strašno boje da se biju s nama. Neće biti nikakvog rata, i meni je već dosta tih priča.

– Neće biti rata! – uzviknuše blizanci besno, kao da im je neko nešto oteo.

– Hoće, draga moja; razume se da će biti rata – reče Stjuart. – Jenkiji se možda boje nas, ali posle načina na koji ih je general Boregar prekjuče bombardovanjem izbacio iz tvrđave Samter*, oni će morati ili da se biju, ili će većito ostati kukavice u očima celog sveta. Pa Konfederacija...

Skarlet napući usta u znak dosade i nestrpljenja.

– Ako samo još jednom čujem tu reč „rat“, ja ću da odem u kuću i zatvoriću vrata. Nikad mi nijedna reč nije toliko dodijala koliko reč „rat“, osim, možda, reči „secesija“. Tata govori o ratu ujutru, u podne i noću, a sva gospoda koja dolaze da ga posete viču na sva usta: tvrđava Samter, prava Država, i Ejb Linkoln, da meni prosto dođe da vrištim. A i mladići samo o tome razgovaraju, o tome i o njihovoj slavnoj vojsci. Ovoga proleća nije bilo nimalo veselo ni na jednoj zabavi zato što mladići ne mogu da govore ni o čemu drugom. Ja sam presrećna što je Džordžija pričekala da prođe Božić da istupi iz Saveza, jer bi nam inače propale i sve božićne zabave. Ako još jednom izgovorite reč „rat“, ja idem u kuću.

Ona je ozbiljno mislila ono što je govorila, jer nije nikako mogla dugo da izdrži razgovor kome nije ona glavni predmet. Ali se smešila dok je govorila, svesno pravila duboke jamice na obrazima, brzo trepćući dugim trepavicama kao leptir krilima. Mladići su bili očarani, što je ona i želela, pa požuriše da se izvine što su bili dosadni. I nisu mislili nimalo lošije o njoj zato što je to ne zanima. Naprotiv,

* Tvrđava Samter, podignuta u Čarlstonском zalivu, bila je povod jednom od prvih sukoba između Jenkija i Južnjaka, čak i pre rata. (Prim. prev.)

to im se dopadalo. Rat je muški posao, a ne ženski, i oni su njen stav shvatili kao dokaz ženstvenosti.

Pošto je uspela da razgovor skrene sa dosadnog predmeta rata, ona se sa velikim interesovanjem vrati na njihov sadašnji položaj.

– Šta vam je rekla majka kada je saznala da ste ponovo isterani?

Mladići se osetiše nelagodno, setivši se kako se držala njihova majka kad su, pre tri meseca, došli natrag kući sa Univerziteta u Virđžiniji.

– Pa – reče Stjuart – još nije ni imala prilike da nam nešto kaže. Tom i nas dvojica otišli smo od kuće pre nego što je ona ustala, pa je Tom otišao da poseti Fontejnove, a mi smo došli ovamo.

– Zar vam nije ništa rekla kad ste sinoć stigli?

– Sinoć smo imali sreće. Baš pre nego što ćemo stići, doveli su novog pastuva kog je majka kupila u Kentakiju prošlog meseca, te je u kući bio čitav džumbus. Znaš, Skarlet, silan je to konj! Treba da kažeš svome tati da dođe da ga vidi što pre. Već na putu je ugrizao konjušara i pogazio dva mamina crnca koji su išli po njega na stanicu u Džounsboru. A baš pre nego što smo mi stigli, on je bio skoro porušio štalu i napola ubio Stroberija, maminog starog pastuva. Kad smo došli, mama je bila u štali s kesom punom šećera, stišavala ga i, za divno čudo, imala uspeha. Crnci su visili sa greda i bečili oči: silno su se bili preplašili; mama je samo govorila konju, kao da je čovek, a on je jeo iz njene ruke. Niko živ ne ume tako s konjima kao što ume ona. Kad nas je videla, rekla je: „Za ime sveta, šta vas četvorica opet tražite kod kuće? Gori ste od misirske kuge!“ Na to je konj stao da frkće i da se propinje, te ona brzo reče: „Odlazite odmah odavde! Zar ne vidite da je nervozan, slatki moj mali. A sa vama četvoricom ću se pozabaviti sutra ujutru.“ Na to smo mi otišli u krevet, a jutros smo umakli pre nego što nas je uhvatila i ostavili Bojda da se nosi s njom.

– Šta mislite, da li će istući Bojda?

Skarlet, kao i ostali svet iz toga kraja, nije mogla nikako da se navikne na način kojim mala gospođa Tarlton doteruje u red svoje sinove, po potrebi i bičem po leđima.

Beatris Tarlton je bila jako zaposlena žena. Imala je na svojim leđima ne samo veliku plantažu pamuka, stotinak crnaca i osmoro dece, nego i farmu za odgajivanje konja, najveću u državi. Bila je plahovite naravi, te su je česti ispadi njena četiri sina lako dovodili u gnev; i dok nikom nije bilo dopušteno da ošine bičem konja ili roba, ona je smatrala da malo šibanja s vremena na vreme ne škodi mladićima.

– Pa naravno da neće tući Bojda. Ona nije nikad tukla Bojda, nešto zato što je najstariji, a osim toga i zato što je izrod, te je najmanji – reče Stjuart ponosan na svojih šest stopa i dva palca. – Zato smo njega i ostavili kod kuće da joj objasni stvari. Bože moj! Trebalo bi da mama prestane da nas tuče. Mi imamo već devetnaest godina, Tomu je dvadeset jedna, a ona se prema nama ponaša kao da smo balavci od šest godina.

– Da li će vaša majka sutra dojahati na novom konju na barbekju* kod Vilksovih?
– Ona bi htela, ali tata kaže da je suviše opasno; a ni devojke joj svakako neće to dopustiti. Rekle su joj da hoće da vide kako bar na jednu zabavu ide kao prava gospođa – da se vozi u kolima.

– Nadam se da neće biti kiše – reče Skarlet. – Padala je neprestano skoro punu nedelju dana. Nema ništa gore nego kad se barbekju pretvori u zabavu u zatvorenom prostoru.

– O, sutra će biti vedro i toplo kao u junu – reče Stjuart. – Pogledajte samo zalazak sunca. Nikad nisam video da je nebo tako crveno. Vreme se uvek može predskazati prema zalasku sunca.

Svi pogledaše preko poorane zemlje Džeralda O'Hare, preko pooranih njiva pamuka, prema crvenom vidiku. Sad kad se sunce spuštalo za bregove preko reke Flint u pravoj orgiji od purpura, toplina aprilskog popodneva postepeno je prelazila u blagotvornu svežinu.

Te godine proleće beše došlo rano, s toplim i plahim kišama. Rumeni cvet je iznenada odenuo breskve, a drenovi su okitili belim zvezdama močvarni kraj reke i daleke bregove. Oranje je bilo već skoro potpuno dovršeno i krvavi sjaj sunčeva zalaska prelio je sveže poorane brazde crvene džordžijske ilovače i obojio ih još crvenije. Belo okrečena zgrada plantaže od cigala izgledala je kao ostrvo usred uzburkanog crvenog mora, mora punog izvijenih, uvrnutih, polukružnih valova, iznenada okamenjenih baš u trenutku kad je trebalo da se njihovi rumeni hrbati okite penom i preliju. Jer tu više nije bilo pravih brazda, onakvih kakve se viđaju na njivama od žute ilovače u ravnoj, srednjoj Džordžiji, ili u masnoj crnici primorskih plantaža. Talasasti podbrežni kraj severne Džordžije ore se u milione krivina i uvojica, kako bi se bogata zemlja zadržala da je kiše ne snesu na dno reka.

Bila je to divna crvena zemlja, posle kiše rumena kao krv, a kao prašina od cigle za vreme suša: najbolja za pamuk na celom svetu. Prijatan kraj belih kućica, mirnih, pooranih polja i tromih žutih reka, ali, i pored jakih suprotnosti, najbleštavijeg sjaja i najtamnije senke. Slobodan prostor sa zgradama plantaže i čitave milje polja smeškali su se na toplom suncu tiho i zadovoljno. Na njihovim okrajcima uzdizale su se još netaknute prašume, tamne i hladovite čak i u najvrelije podne, tajanstvene, pomalo zlokobne, a hujanje kroz vrhove njihovih jela kao da vekovima strpljivo stražari i preti tiho uzdišući: „Pazite se! Pazite se! Mi smo nekad bili jači. Mi možemo opet sve osvojiti!“

Do ušiju troje mladih na tremu dopirala je raznolika buka: tutanj kopita stoke, zveckanje zaprežnih lanaca i bezbrižan, kreštavi smeh crnaca koji su se sa svojim mazgama vraćali sa polja.

* *Barbecue* – barbekju se u Južnoj Americi zove poljska zabava, pri kojoj se na ražnju peku čitavi volovi, svinje i jaganjci. (Prim. prev.)

Iz unutrašnjosti kuće čuo se blagi glas Elen O'Hare, Skarletine majke, kako doziva malu crnkinju čija je dužnost bila da za njom nosi korpicu s ključevima, pa kreštavi detinji glas kako odgovara: „Odma, gospa!“ Zatim su se čuli koraci po putu iza kuće prema zgradi gde Elen sigurno deli hranu radnicima koji se vraćaju sa polja. Iz trpezarije je dopiralo zveckanje porcelana i srebra: to je Pork, sluga oko stola i lakej Tare, postavljao sto za večeru.

Blizanci shvatiše da je vreme da pođu kući. Ali im se nije išlo na oči majci, te su se zadržavali na tremu Tare, očekujući svakog časa da ih Skarlet zadrži na večeri.

– Slušaj, Skarlet – reče Brent. – Nešto u vezi sa sutrašnjim danom. Nije naša krivica što nismo bili tu, te nismo znali za barbekju i igranku; to nikako nije razlog da sutra uveče ne igraš sa nama. Nisi valjda sve igre već obećala, zar ne?

– Pa da vidiš i jesam! Otkud sam ja znala da ćete vi doći kući? Nisam se mogla izložiti opasnosti da sedim kao neka slika i da čekam na vas dvojicu.

– Ti da sediš kao slika? – nasmejaše se grohotom mladići.

– Znaš šta, gušćice? Meni moraš dati prvi valcer, a Stjuartu poslednji, i moraš da večeraš sa nama. Sedećemo na stepeništu kao i poslednji put, pa ćemo dovesti mami Džinsi da nam opet vraća.

– Ja ne volim da mi vraća mami Džinsi! Znete da mi je rekla kako ću se udati za nekog gospodina s kosom crnom kao gavran i dugim crnim brkovima, a ja ne volim gospodu crne kose.

– Ti voliš samo riđokose, zar ne, ćurkice? – nasmeja se Brent. – No, hajde, obećaj nam ove valcere i večeru.

– Ako obećaš, kazaćemo ti jednu tajnu – reče Stjuart.

– Šta to? – viknu Skarlet radoznalo kao dete.

– Da li misliš na ono što smo čuli u Atlanti, je li, Stju? Ako je to, onda znaš da smo obećali da nećemo nikome kazati.

– Pa nama je to rekla gospođica Piti.

– Ko?

– Ta znaš, neka rođaka Ešlija Vilksa koja živi u Atlanti: gospođica Pitipat Hamilton, tetka Čarlsa i Melani Hamilton.

– Znam, nikad u svome životu nisam srela luckastije stvorenje nego što je ta stara dama.

– E pa lepo, kad smo juče bili u Atlanti i čekali voz, njena kola naiđoše pored stanice i ona zastade da porazgovara s nama, pa nam kaza da će se sutra uveče, na igranci kod Vilksovih, objaviti jedna veridba.

– Oh, pa ja to znam! – reče Skarlet razočarano. – Veriće se onaj njen glupi nećak Čarls Hamilton sa Hani Vilks. Već je godinama svakome poznato da će se oni jednoga dana uzeti, iako on ne izgleda baš tako jako zagrejan za to.

– Zar misliš da je on glupak? – upita Brent. – A prošlog Božića si ga ipak pustila da mnogo obleće oko tebe.

– Zar sam mu ja mogla zabraniti da obleće? – Skarlet sleže nemarno ramenima. – Meni se on čini strašan šmolja.

– Uostalom, i ne objavljuje se njegova veridba – reče Stjuart pobeonosno. – Objavljuje se Ešlijeva veridba sa Čarlsovom sestrom, gospođicom Melani.

Lice Skarlet O'Hare ne izmeni se, već joj samo usne pobledeše, kao kad neko dobije iznenada udarac po glavi, pa u prvim trenucima potresa ne shvata šta mu se dogodilo. Njeno lice je bilo tako ukočeno dok je blenula u Stjuarta da je on, i inače slab psiholog, pomislio kako je ona prosto iznenađena i kako je jako zanima ta novost.

– Gospođica Piti nam je rekla da nisu mislili da tu stvar objavljuju pre iduće godine, jer gospođica Meli nije baš najboljeg zdravlja; ali otkako su počele da kruže priče o ratu, obe su porodice došle na misao da bi bilo bolje da se njih dvoje uzmu što pre. I tako će ta stvar biti objavljena sutra uveče, za vreme jedne pauze pri večeri. A sad eto, Skarlet, mi smo ti kazali tajnu, i ti nam moraš obećati da ćeš večerati sa nama.

– Naravno da hoću – reče Skarlet ne razmišljajući.

– I valcere?

– Sve.

– Slatka si! Kladam se da će drugi mladići pobesneti od zavisti.

– Pa neka pobesne! – reče Brent. – Nas dvojica možemo lako izaći na kraj s njima. Slušaj, Skarlet, hoćeš li biti sa nama i za vreme barbekjua pre podne?

– Šta?

Stjuart ponovi svoju molbu.

– Pa razume se!

Blizanci se zgledaše puni radosti, ali i sa izvesnim iznenađenjem. Iako su mislili da ih Skarlet smatra za svoje najmilije udvarače, oni nikad dotle nisu dobijali tako lako znake njene milosti. Ona bi ih obično nagnala da prose i moljakaju, dok je sama odugovlačila stvari i nije htela da kaže ni „da“ ni „ne“, smejući se kad su se oni durili, a postajući hladna kad bi se ljutili. A sad im je, eto, obećala čitav sutrašnji dan: da sede kraj nje za vreme barbekjua, sve valcere (a oni će se već postarati da sve igre budu valceri!), i da večera s njima. Vredelo je već i zbog toga izleteti sa univerziteta.

Puni oduševljenja zbog svoga uspeha, oni ostadoše još malo u razgovoru o zabavi i igraci, o Ešliju Vilksu i Melani Hamilton, upadajući jedan drugom u reč, praveći šale i smejući se na njih, ciljajući otvoreno da ih ona pozove na večeru. Prošlo je prilično vremena, a oni još nisu opažali kako Skarlet malo govori. Atmosfera se na neki način bila promenila. Blizanci ne bi znali da objasne kako i zašto, ali je popodne izgubilo onu svoju čar. Izgledalo je kao da Skarlet malo mari za ono što oni govore, iako je davala odgovore koji su bili na svome mestu. Osećajući nešto što nisu bili u stanju da shvate, zburnjeni i puni dosade,

blizanci su sedeli još neko vreme, pa onda preko volje ustadoše, pogledavši u svoje časovnike.

Sunce je bacalo vodoravne zrake preko pooranih njiva, a visoke šume preko reke uzdizale su se kao crne gromade. Laste su brzo preletale preko dvorišta, a kokoši, patke i čurke lagano su se gegale vraćajući se sa polja.

Stjuart viknu iz sveg glasa: „Džimse!“ Skoro odmah istrča kao bez duše iza kuće visok crnac, momče njihovih godina, pa produži dalje prema privezanim konjima. Džims je bio njihova telesna garda i pratio ih svuda kao i psi. On je još kao dete bio njihov drug u igri, pa je dat blizancima na poklon o njihovom desetom rođendanu. Kad ga ugledaše, kerovi poustajaše iz crvene prašine, očekujući svoje gospodare. Mladići se pokloniše, pozdraviše se i rekoše devojci da će biti kod Vilksovih sutra rano ujutru i čekati je, pa brzim koracima odoše niz stazu, pojahaše konje i u pratnji Džimsa odjuriše u galopu kroz aleju kedrovog drveća, mašući šeširima i vičući iz sveg glasa prema njoj.

Kad su zašli za okuku prašnjavog drumca i izgubili iz vida Taru, Brent zadržao konja ispod jednog bokora drenova. Stjuart takođe stade, a i mladi crnac zateže uzde svome konju na nekoliko koraka iza njih. Konji osetiše labave uzde, pa pružiše vratove da čupkaju nežnu prolećnu travu; strpljivi kerovi opet polegaše u meku crvenu prašinu, gledajući u hitre laste koje su kružile kroz sve gušći sumrak. Brentovo široko bezazleno lice izgledaše zbunjeno i pomalo ljutito.

– Slušaj – reče on. – Ne čini li se ti da je trebalo da nas zadrži na večeri?

– Ja sam stalno mislio da će nas zadržati – reče Stjuart. – Neprestano sam čekao da to uradi, ali ona ne reče ni reči. Kako ti to tumačiš?

– Ja nikako ne tumačim. Samo mi se čini da je baš mogla da to uradi. Na kraju krajeva, ovo je prvi dan otkako smo se vratili, a nije nas videla već prilično dugo. Ta imali smo još toliko stvari da joj kažemo.

– Meni se učinilo da se jako obradovala kad smo došli.

– I meni.

– Pa odjednom, otprilike pre jedno pola sata, nekako se umirila, kao da ju je glava zaboleda.

– I ja sam to opazio, ali nisam mislio o tome. Sta misliš, šta li joj je bilo?

– Ne znam. Misliš li da smo rekli nešto što ju je moglo naljutiti?

Obojica su razmišljali neko vreme.

– Ne mogu ničega da se setim. A osim toga, kad je Skarlet ljuta, to svako poznaje. Ona se ne usteže kao što rade neke devojke.

– Jeste, to je baš ono što mi se i dopada kod nje. Ona se ne drži hladno i odvratno kad je ljuta, nego ti sve lepo kaže. Ali je ipak bilo nečega što smo mi uradili ili rekli, a što ju je navelo da prestane da govori i da izgleda kao da joj se smučilo. Mogao bih se zakleti da se obradovala kad smo došli i da je nameravala da nas zadrži na večeri.

– Ne misliš li da je to možda zbog toga što smo isterani?
– Ma ne. Bože sačuvaj! Nemoj da budeš lud! Smejala se od sveg srca kad smo joj pričali o tome. A osim toga, Skarlet ne mari nimalo više od nas za učenost i knjige.

Brent se okrete u sedlu i doviknu crnom dečaku:

– Džimse!

– Molim, gos'n!

– Ti si slušao šta smo razgovarali sa gospođicom Skarlet?

– Ne, gos'n Brent! Kako može ja budi špijun moj gospodar?

– Ti špijun? Ta vi crnci znate sve šta se radi. Šta pričaš, lažljivče! Ja sam te svojim očima video kako se privlačiš iza ugla od trema i čučiš u žbunju jasmina kraj zida. Nego, hajde reci jesi li čuo da smo rekli nešto što bi moglo da naljuti gospođicu Skarlet, ili da je uvredi?

Pred takvom molbom, Džims prestade da se pravi da nije prisluškiavao razgovor, pa nabra svoje crno čelo.

– Ne, gos'n, ja ne opazi niš' ona može ljuti. Ja mene čini ona imala puno rados' kad vi došla i sigurno želela vama, i sve čini cvr-cvr-cvr, kao mali tica, dok vi kazala njoj kako gos'n Ešli i gospođica Meli Hamilton treba ženi zajedno. Onda ona počni ćuti, kao tica kad ima jastreb blizu.

Blizanci se pogledaše i klimnuše glavom iako nisu razumeli.

– Džims ima pravo. Ali ja ne vidim zašto – reče Stjuart. – Bože moj! Ešli nije za nju ništa drugo do prijatelj; ona nije ludovala za njim, ona luduje za nama.

Brent klimnu glavom u znak odobravanja.

– Ali zar ne misliš – reče on – da je možda ljuta na Ešlija što joj nije ranije, kao svojoj staroj prijateljici, kazao o svojoj veridbi, pre nego što se stvar sutra uveče objavi svima drugima? Devojke mnogo polažu na to da prve saznaju za takve stvari.

– Pa može biti. Ali šta je s tim ako joj nije kazao da će to biti sutra? Smatralo se da to treba čuvati kao tajnu i iznenađenje, a svaki čovek ima pravo da svoju veridbu drži u tajnosti, zar ne? Ni mi ne bismo znali da se tetka gospođice Meli nije sama izdala. Ali Skarlet je morala znati da će on jednoga dana uzeti gospođicu Meli. Pa mi smo to znali već godinama. Vilksovi i Hamiltonovi se uvek žene svojim rođakama. Svako je znao da će se on oženiti jednoga dana njome, kao što će se i ona Hani Vilks udati za Čarlsa, brata gospođice Meli.

– E ja, eto, dižem ruke, ne razumem ništa, i neću više da lupam glavu. Samo mi je žao što nas nije zadržala na večeri. Baš mi se ne ide kući da slušam mamine pridike o našem izbacivanju. A nije, da kažeš, da nam je ovo prvi put.

– Možda ju je Bojd dosad stišao. Ti znaš kako onaj mali gad zna slatko da govori. On je uvek u stanju da je umiri.

– Da, on to ume, ali i njemu treba vremena za to. On mora da kruži i da obilazi u govoru dok se mama ne zbuni i ne zaplete, pa digne ruke i rekne mu da štedi

glas za svoj advokatski posao. Ali dosad još nije imao vremena ni da počne kako valja. Ja bih se kladio da je mama još tako uzrujana zbog novog konja da neće čisto ni shvatiti da smo se mi vratili kući dok ne sedne za večeru i ne vidi Bojda. Pre no što se večera svrši, ona će da tutnji i da sipa vatru, a biće i deset sati pre nego što Bojd dobije priliku da joj kaže kako ne bi bilo časno za ma koga od nas da ostane na koledžu posle načina na koji je upravnik govorio tebi i meni. Možda će tek oko ponoći uspeti da je dotera dotle da se razbesni protiv upravnika i da upita Bojda zašto ga nije ubio na mestu. Ne, mi možemo ići kući tek posle ponoći.

Blizanci su se gledali u neprilici. Nimalo nisu strahovali od divljih konja, kao ni od toga da u nekoj gužvi potegnu pušku i da razljute susede, ali su imali blagosloven strah od svoje ridokose majke i njenih otvorenih i iskrenih grdnji, kao i od njenog biča kojim je ona umela da bez oklevanja ošine po njihovom turu.

– Onda slušaj – reče Brent. – Hajde da idemo Vilksovima. Ešli i devojke će biti presrećni da nas zadrže na večeri.

Stjuart je izgledao nekako u neprilici.

– Ne, nećemo da idemo tamo. Oni će biti u poslu zbog priprema za sutra, a osim toga...

– Ah, ja sam na to i zaboravio – reče Brent brzo. – Ne, nećemo tamo.

Obodoše konje i poteraše kasom, čuteći neko vreme. Na Stjuartovim preplnulim obrazima videla se rumen neke zbunjenosti. Sve do prošlog leta Stjuart se udvarao Indiji Vilks, uz odobravanje obeju porodica i celog okruga u kom se smatralo da će mirna i pribrana Indija Vilks delovati povoljno na njega i da će ga stišati. Svi su se tome od srca nadali. I Stjuart bi se oženio njome da Brent nije izgledao nezadovoljan. Indija je Brentu bila prilično simpatična, samo mu se činila suviše obična i mirna, te ni za živu glavu nije mogao da se zaljubi u nju i da pravi društvo svome bratu. Tu su se prvi put ukusi i sklonosti blizanaca mimoišli, i Brentu je čak bilo krivo što brat poklanja pažnju devojci koja se njemu ne čini dostojna pažnje.

Zatim, prilikom nekog političkog skupa u jednom hrastovom gaju kraj Džounsboru, obojici zape za oko Skarlet O'Hara. Oni su je poznavali godinama i ona je, još dok su bili deca, bila njihova najomiljenija drugarica, jer je umela da jaše konje i da se penje na drveće skoro isto tako dobro kao i oni. A sad su se zaprepastili kad su videli da je postala prava odrasla mlada dama, i to nesumnjivo najzanosnija na svetu.

Prvi put su opazili kako joj zelene oči poigravaju, kako su joj duboke jamice na obrazima kad se smeje, kako su joj majušne ručice i nožice i kako ima tanak struk. Ona se glasno smejala na njihove dosetke, te su oni skoro prevazilazili sami sebe kad im se učinilo da ih ona smatra za osobit par mladića.

Bio je to značajan dan u životu blizanaca. Razgovarajući kasnije o tome, oni su se čudili kako nisu ranije zapazili draži lepe Skarlet. Nisu nikad mogli da nađu

pravi odgovor, koji je u stvari bio u tome što je Skarlet baš toga dana rešila da ih natera da je bolje zapaze. Ona po prirodi nije mogla da dopusti da ma koji mladić bude zaljubljen u ma koju ženu osim nje, a samo jedan pogled na Indiju Vilks i Stjuarta na tome skupu bio je isuviše za njenu gramzivu prirodu. Ne zadovoljavajući se samo Stjuartom, ona je bacila oko i na Brenta, i uspela tako savršeno da su i oni sami bili zbunjeni.

Sada su obojica bili zaljubljeni u nju, a Indija Vilks i Leti Manro iz Lavdžoja, kojoj se Brent dosta mlako udvarao, izbledele su u njihovom sećanju. Blizanci se nisu pitali šta će biti sa onim koji bude izgubio, ako se Skarlet reši da izabere jednoga od njih. Odlučiće se onda kad bude došlo do toga. Zasad su bili potpuno zadovoljni što se slažu u pogledu jedne devojke, jer oni nisu bili ljubomorni jedan na drugog. Bio je to odnos koji je zanimao sve susede i zabrinjavao njihovu majku, koja nije marila za Skarlet.

– Biće vam baš ono što ste i zaslužili ako ta prepredena ptičica izabere jednog od vas – rekla im je ona. – Ili će možda izabrati obojicu, pa ćete onda morati da se selite u Jutu, mormonima, ako vas i oni prime, u šta sumnjam... Mene samo brine to što ćete jednoga dana obojica pobrljaviti i postati ljubomorni, pa ćete ubiti jedan drugog. A to još možda ne bi ni bilo tako loše.

Od dana tog političkog skupa, Stjuart se osećao nelagodno u Indijinom društvu. Ne zato što bi mu Indija nešto prebacila, ili što bi mu jednim pogledom ili pokretom stavila do znanja da je svesna da je on našao drugi predmet obožavanja. Ona je bila isuviše ponosna da bi to uradila. Ali Stjuart se osećao kriv i bilo mu je neugodno pored nje. On je znao da je naveo Indiju da ga zavoli, znao je da ga ona još voli i osećao je duboko u srcu da nije pošteno postupio prema njoj. Njemu se ona još jako dopadala, a osim toga, uvažavao ju je zbog njenog odmerenog, lepog ponašanja, njene načitanosti i zbog svih snažnih crta njenog karaktera. Ali, dođavola! Ona je tako bledolika, nezanimljiva i uvek ista u poređenju sa sjajnom i raznolikom Skarlet. Čovek je uvek dobro znao na čemu je sa Indijom, dok sa Skarlet nije nikad mogao imati pojma o tome. To je bilo dovoljno da čoveka dovede do ludila, ali je imalo i svojih draži.

– No, hajdemo onda do Kejda Kalverta da tamo večeramo. Skarlet reče da se Ketlin vratila kući iz Čarlstona. Možda će imati neke novosti o tvrđavi Samter koje mi još nismo čuli.

– Ketlin? Ona! Sačuvaj bože! Kladim se u jedan prema dva da nije ni imala pojma da je tvrđava u toj luci, a još manje da je puna Jenkija, sve dok ih nismo topovima izbacili iz nje. Ona će znati da priča o balovima na kojima je bila i o udvaračima koje je zanela.

– Pa šta ćeš, ipak je uživanje slušati njeno ćeretanje, a to će nam biti i zgodno utočište dok mama ne ode da spava.

– Jes' dovraga! Meni se dopada Ketlin, a i zanima me, i voleo bih da čujem nešto o Karo Ret i ostalima iz Čarlstona, ali neka idem dođavola ako mogu da podnesem da sedim za stolom sa onom njenom maćehom, Jenkijevkom.

– Nemoj da budeš suviše strog, Stjuarte. Ona ima dobre namere.

– Nisam ja strog. Ja je žalim, ali ne volim ljude koje moram da žalim. A ona se toliko uzvrti, toliko se muči da sve bude dobro i da se čovek oseti udobno, pa uvek nađe mogućnosti da kaže i učini baš ono što nije na svome mestu. Ona mi ide na živce. I još uobražava da su Južnjaci varvari! Išla je tako daleko da je to čak i rekla mami. Ona se plaši Južnjaka. Kad god smo mi tamo, ona izgleda smrtno preplašena. Podseća me na neku mršavu kokošku koja se popela na stolicu, s onim njenim očima sjajnim i zbunjenim od straha. Čini mi se kao da će svakoga časa da zaleprša krilima i da počne da krešti na najmanji pokret.

– Pa znaš, nije joj se ni čuditi. Zar nisi baš ti ranio Kejda u nogu?

– Jesam, ali sam bio pijan, inače ne bih to uradio – reče Stjuart. – A Kejd nije nikad zato bio ljut na mene, pa ni Ketlin, ni Rejford, a ni gospodin Kalvert. Samo se ta maćeha, Jenkijevka, našla da krešti i da kaže kako sam ja divlji varvarin i kako čestit svet nije siguran u blizini necivilizovanih Južnjaka.

– Ne, ti nemaš prava da joj zameraš. Ona je Jenkijevka i nema uglađeno ponašanje, ali na kraju krajeva, ti si ga ranio, a on je njen pastorak.

– Dobro, dovraga! Ali to nije razlog da me vređa. Ti si rođeni sin svoje majke, pa je li ona pravila čudo kad te je Toni Fontejn ranio u nogu? Nije, nego je samo poslala po staroga doktora Fontejna da te previje i pitala ga šta je smetalo Toniju da bolje gađa. Rekla je da misli da mu piće kvari nišan. Sećaš li se kako je Toni bio besan zbog toga?

Oba mladića udariše u grohotan smeh.

– Naša mama je sila! – reče Brent s puno nežne ljubavi. – Na nju se može računati da će uraditi tačno ono što treba i da će nam osvetlati obraz.

– Jeste, ali se bojim kako će nam osvetlati obraz pred tatom i devojkama kad se noćas budemo vratili kući – reče Stjuart sumorno. – Slušaj, Brente, meni se čini da će ovo značiti da od našeg puta u Evropu nema ništa. Ti znaš kako je mama rekla da ne možemo ići na naše veliko putovanje ako budemo isterani sa još jednog koledža.

– Ih, koješta! Nama nije ni stalo do toga, zar ne? Šta ima da se vidi u toj Evropi? Kladam se da nam ti stranci ne mogu pokazati ništa što mi nemamo ovde u Džordžiji. Kladam se da njihovi konji nisu tako brzi, ni devojkice tako lepe, a znam sasvim pouzdano da nemaju viski od raži koji bi ma i blizu bio nalik na viski našeg tate.

– Ešli Vilks je pričao da imaju mnogo pozorišta i muzike. On je živeo u Evropi i uvek priča o tome.

– Pa... znaš kakvi su svi ti Vilksovi. Oni su ljudi za muzikom, za knjigama i lepim predelima. Mama kaže da je to zbog toga što je njihov deda došao iz Virdžinije. Ona kaže da ljudi u Virdžiniji pridaju veliku važnost tim stvarima.

– Neka su im na čast. Meni samo daj dobrog konja da jašem, nešto dobro da popijem, lepu devojkicu da joj se udvaram i neku, ne baš tako dobru, da se provedem, pa neka idu s milim bogom sa svojom Evropom... Šta nas se tiče ako baš i ne putujemo? Zamisli samo da smo mi u Evropi, a ovde rat! Ne bismo stigli da se vratimo na vreme. Ja mnogo više volim da idem u rat nego na putovanje po Evropi.

– Tako isto i ja... Nego slušaj, Brente. Sad znam kod koga možemo ići na večeru. Hajde da predemo preko baruštine do kuće Ejbela Vajndera da mu kažemo da smo sva četvorica opet kod kuće i da smo gotovi za vežbanja.

– To je sjajna ideja! – viknu Brent oduševljeno. – Tamo možemo čuti i sve novosti o vojsci i saznati za kakvu su se uniformu odlučili.

– Ako je zuavska, neka me vrug nosi ako odem u Trupu. Osećao bih se kao moja strina u onim crvenim čakširama nalik na vreću. Meni, brate, ono više liči na ženske gaće od crvenog flanela!

– Je li vi misli ideš kod gos'n Vajnder? Ako vi idi tamo, vi nema mnogo večera – reče Džims. – Njino kuvar umri, a oni nema kupiš drugo. Oni uzmi jedno prosto žena kuva, a moje crnac mene kaži nema drugi kuva tako strašno u cela država.

– Gospode bože! Pa zašto ne kupe drugog kuvara?

– Kako može siroto belo baraba kupi crno čovek? Ono nema nikad više od četiri.

U Džimsovom glasu se osećalo iskreno prezrenje. Njegov društveni položaj bio je određen, jer su Tarltonovi imali stotinu crnaca, i on je, kao i svi crnci na velikim plantažama, gledao s visine na manje farmere koji su imali mali broj crnaca.

– Sad ću te prebiti zbog toga! – viknu Stjuart ljutito. – Da se nisi usudio da Ejbela Vajndera zoveš „siroto belo baraba“. On je sigurno siromašan, ali nije baraba, i ja ne dopuštam da se ma ko, bio belac ili crnac, baca blatom na njega. U celom okrugu nema boljeg čoveka od njega, jer ga vojska inače ne bi izabrala za poručnika.

– Ja samo to ne može nikad razumi – odgovori Džims, ne mareći za ljutinu svoga gospodara. – Ja mene čini treba sve oficiri izabereš bogato gospoda, a ne dripac iz baruština.

– On nije dripac. Misliš li ti da ga poređiš sa barabom kao što su Slaterijevi? Ejbela samo nije bogat. On je mali farmer, a ne veliki vlasnik plantaža, pa ako su momci mogli da ga izaberu za poručnika, nema prava nikakav crni gad da brblja drsko o njemu. Trupa zna šta radi.

Odred konjice organizovan je tri meseca ranije, istog onog dana kad se Džordžija izdvojila iz Saveza, i otad su regruti neprestano priželjkivali rat. Odred još nije imao svoje ime, iako su predlozi pljuštali kao kiša. Svaki je imao neko svoje shvatanje o tome i nije ga se rado odricao, kao što je svaki imao i svoju zamisao o boji i kroju uniforme. „Klejtonske divlje mačke“, „Žderači vatre“, „Severno-džordžijski husari“, „Zuavi“, „Strelci iz unutrašnjosti“ (iako je Trupa imala da bude

naoružana pištoljima, sabljama i kamama, a ne puškama), „Klejtonski sivi“, „Krv i grom“, „Brzoruki“ – i svaki je naziv imao svoje pristalice. Ali, dok se stvari ne srede, svaki je o odredu govorio kao o Trupi, te i pored zvučnog imena koje se najzad usvojilo, ona je do kraja svoje korisne službe ostala poznata prosto kao „Trupa“.

Oficiri su bili birani od članova, jer niko u okrugu nije imao vojnog iskustva osim nekolicine veterana iz meksičkih i seminolskih ratova. Osim toga, Trupa bi se ljutila da joj neki veteran bude vođa, sem ako ga ne bi lično voleli i imali vere u njega. Svaki je voleo četiri mladića Tarlton i trojicu iz porodice Fontejn, ali su svi sa žaljenjem odbili da ih izaberu zato što su se Tarltonovi lako opijali i pravili ludosti, a Fontejnovi su imali plahovitu i suviše surovu narav. Ešli je bio izabran za kapetana jer je bio najbolji jahač u okrugu, a sem toga se računalo na njegovu mudru i pribranu glavu, tako da se verovalo da će uspeti da održi prividan red. Rejford Kalvert je određen za prvog poručnika jer su svi voleli Rejfa, a Ejbel Vajnder, sin jednog tropera iz baruština, i sam mali farmer, izabran je za drugog poručnika.

Ejbel je bio pametan nepismen div dobra srca, stariji od drugih mladića, isto tako lepog, a možda i još lepšeg ponašanja u prisustvu dama. U Trupi je bilo malo snobovske nadmenosti. Suviše veliki broj očeva i dedova njenih članova došao je do bogatstva počevši sa malom farmom. Uz to, Ejbel je bio i najbolji strelac, koji kad nanišani, pogađa na trideset metara vevericu u oko, a znao je i sve o životu u prirodi: mogao je da potpali vatru na kiši, da goni životinju po tragu i da nađe vodu. Trupa se poklonila pred stvarnom vrednošću, pa ga, dodajući još i lične simpatije, odrediše za oficira. On je tu čast nosio ozbiljno, bez ikakvih vidljivih znakova razmetljivosti, kao da je to nešto što mu po pravu pripada. Ali gospođe velikih posednika plantaža i njihovi robovi nisu mogli da pređu preko činjenice da on nije gospodski sin, čak ni onda kad su to njihovi muževi i gospodari činili.

Ispočetka se Trupa popunjavala isključivo sinovima vlasnika plantaža, i svaki je od njih morao imati svoga konja, oružje, opremu, uniformu i svog ličnog slugu. Ali je bogatih posednika bilo malo u okrugu Klejton, te da bi sastavili što snažniju jedinicu, bilo je potrebno primati i nove regrute iz redova manjih farmera, lovaca iz dalekih šuma i tropera sa obala baruština, a u malom broju slučajeva i iz redova siromašnih belih ljudi, ako su bili iznad prosečnog u svom staležu.

Ovi poslednji su isto tako vatreno želeli da se biju sa Jenkijima, kao i njihovi bogatiji susedi, ali se pojavilo osetljivo pitanje novca. Mali je broj sitnih farmera imao konja. Radove na svojim farmama obavljali su mazgama, a ni njih nisu imali suviše, retko kad više od četiri. Oni ne bi mogli nikako da ih se liše i da ih pošalju u rat, čak i kad bi se mazge primale za Trupu, što nije bio slučaj. Što se pak tiče siromašnih belih ljudi, oni su se smatrali imućnim ako su imali bar jednu mazgu. Ljudi iz šuma i kraj baruština nisu imali ni konja ni mazge. Oni su živeli isključivo od proizvoda sa svoje zemlje i lova po barama. Vodili su među sobom